

minerva Europe

PARMSKA POVELJA – Charter of Parma

Konačna verzija, 19. studeni 2003.

Uvod

Ovaj se dokument zasniva na temeljnim postavkama o digitalizaciji baštine definiranim u Lundu.

Grupa nacionalnih predstavnika (GNP) imenovanih od strane odgovornih institucija za kulturu na razini država članica EU, koji su se sastali u Parizu 19. 11. 2003. suglasili su se oko definicija zaključaka i načela iznesenih u člancima koji slijede. Ovaj dokument je otvoren nadopunama koje će biti usmjerene ka napretku predmetnog područja u cilju njegovog daljnjeg poboljšavanja. On ujedno sadrži i razne druge inicijative, poput okvira kvalitete iz Bruxellesa. Povelja će se primjenjivati u okviru akcijskog plana iz Lunda i temeljem redovitih sastanaka nacionalnih predstavnika, uz operativnu podršku europske mreže Minerva.

Očuvanje i vrednovanje ogromnog bogatstva europske kulturne i znanstvene baštine zahtijevaju najveću pažnju. Stupanjem na scenu informatičkog društva i difuzija novih informatičkih tehnologija i komunikacija utječu na politiku zemalja članica i njihove inicijative – pa tako i u odnosu na kulturnu i znanstvenu baštinu.

Digitalna obrada građe je bitna faza koju moraju dosegnuti sve europske kulturne institucije kako bi zaštitile i vrednovale zajedničku kulturnu baštinu Europe, kako bi se sačuvala kulturna različitost, te građanima omogućio najbolji pristup toj baštini, da bi se unaprijedilo obrazovanje i turizam i da bi se doprinjelo razvoju novih digitalnih sadržaja i uslužnih industrija. Grupa nacionalnih predstavnika (GNP) identificirala je određen broj uvjeta koji moraju biti zadovoljeni kako bi se osigurao puni uspjeh i održivost zacrtanih inicijativa u navedenom području i financijska sredstva potrebna da se one ostvare:

- apsolutno je nužno postići usklađenost političkih i institucionalnih strategija. Aktivnosti koje su u tijeku u drugim zemljama (ili unutar samih zemalja) na razini politika, programa i projekata moraju se uzeti u obzir;
- nužno je objavljivanje temeljnih smjernica i difuzija primjera dobrih rješenja ostvarenih u praksi kako bi se smanjili troškovi i garantirala kvaliteta novih inicijativa digitalizacije;
- kako bi se poboljšao pristup digitalnim sadržajima nužna je upotreba zajedničkih standarda što je osnovni uvjet interoperabilnosti podataka na

razini Europe;

- stvaranje europske referentne točke pridonjet će stvarnoj europskoj koordinaciji nacionalnih politika u odnosu na digitalizaciju kulturnih sadržaja;
- iz iskustava sadašnjih zemalja članica EU nove zemlje članice mogu iskoristiti njihove najbolje rezultate, bilo da se radi o korištenju zajedničkih postignuća i najširih izvora podataka ili o uočavanju slabosti i zajedničkom formuliranju poboljšanja u programiranju istraživanja.

Uvažavajući gore navedena pravila Grupa nacionalnih predstavnika angažirat će se da ostvari sljedeće ciljeve :

• **Članak 1 – Inteligentna primjena novih tehnologija**

Grupa nacionalnih predstavnika (GNP) podržavat će europske kulturne institucije u njihovim nastojanjima, pružajući im najširu moguću difuziju kulture i znanja pomoću novih tehnologija, posebno putem Interneta i Weba.

• **Članak 2 – Dostupnost**

Grupa nacionalnih predstavnika smatra dostupnost bitnim kriterijem za sve Građane/Građanke, bez obzira na njihovu dob i razinu njihove tehničke osposobljenosti.

Prioritet će se dati korisnicima s posebnim potrebama. U tu svrhu sve potrebne upute za dostupnost podataka u svim će svojim mogućim aspektima biti integrirane u sve preporuke i glavne smjernice što će ih izdati Grupa.

Ove će upute voditi računa o međunarodnim standardima dostupnosti, kao što su na primjer preporuke World Wide Web konzorcijuma i sličnih organizama koji djeluju u tom području.

• **Članak 3 – Kvaliteta**

Grupa nacionalnih predstavnika posebno će voditi računa o primjenjivanju standarda najviših kvaliteta u oblikovanju kulturnih i znanstvenih Web-aplikacija. Ona će podupirati i osiguravati širenje rezultata postignutih u okviru Minerve, te će podržati sva događanja i inicijative usmjerene ka obrazovanju i senzibilizaciji javnosti za predmetno područje.

• **Članak 4 – Prava intelektualnog vlasništva i pravo na poštivanje privatnosti**

Grupa nacionalnih predstavnika uviđa važnost provođenja zadovoljavajuće ravnoteže između prava pristupa kulturnoj i znanstvenoj baštini i zaštite prava intelektualnog vlasništva, kao i poštivanja prava na privatnost osoba. U tu svrhu ona će poticati usvajanje i primjenu svih pravnih i tehnoloških instrumenata koji joj stoje na raspolaganju i koji dozvoljavaju poboljšanje dostupnosti i premošćivanje legislativnih i normativnih ograničenja. Ona će poticati dijalog između različitih kulturnih i znanstvenih sektora, te pravnih stručnjaka za intelektualno vlasništvo i poduzeća koja razvijaju korisničke

sisteme za upravljanje digitalnim pravima i proizvođače sadržaja.

• **Članak 5 – Interoperabilnost i norme**

Grupa nacionalnih predstavnika će se pobrinuti da svim građanima garantira mogućnost laganog istraživanja sadržaja u skladu s njihovim potrebama. Shodno tomu ona će poticati usvajanje tehničkih preporuka i standarda elektorničkih servisa koji pružaju globalni i integrirani uvid u europsku kulturnu i znanstvenu baštinu.

• **Članak 6 – Inventari i multijezičnost**

Grupa nacionalnih predstavnika uviđa da su poznavanje baza postojećih podataka i raspoloživih izvora, kao i brižljiv nadzor nad novim razvojnim postignućima u ovom području, nezaobilazni uvjeti pružanja usluga namijenjenih svim europskim građanima. Ove usluge imaju za cilj da javnosti omoguće dostupnost svim relevantnim digitalnim podacima od kulturnog i znanstvenog interesa. Osim saznanja o tim sadržajima još je potrebno definirati i održive tehničke infrastrukture koordinirane na europskoj razini u višejezičnim verzijama, koje će svima jednako omogućiti nalaženje i dostupnost ovih izvora podataka. Grupa nacionalnih predstavnika obvezuje se da će pridonjeti ostvarenju ovih prioriteta.

• **Članak 7 – Komparativna evaluacija (procjena)**

Grupa nacionalnih predstavnika prihvaća da je komparativna evaluacija neophodna, a posebno za ostvarenje sljedećih ciljeva:

- unapređivanje međusobnog poznavanja;
- upravljanje kako napretkom (prednostima) tako i eventualnim nastupanjem prepreka, pomoću analize onoga što se proizvodi u drugim zemljama;
- poticanje na sudjelovanje kulturnih institucija, pozivajući ih da predstave svoje aktivnosti, svoje politike i projekte.

U tom cilju Grupa nacionalnih predstavnika će poticati pribavljanje podataka u svakoj zemlji sudionici i objavljivanje redovitih izvještaja iz kojih će proizaći analiza prikupljenih podataka. Minerva će svima osigurati dostupnost potrebnog instrumentarija koji će omogućiti da se odgovori na komparativne upitnike o procjeni stanja, kao i aktualiziranih statističkih podataka koji će proizaći iz tih anketa.

• **Članak 8 – Suradnja na nacionalnoj, europskoj i međunarodnoj razini**

Potrebno je poticati i ostvarivati suradnju s nacionalnim, europskim i međunarodnim organizacijama zaduženim za očuvanje i valorizaciju kulturne i znanstvene baštine. GNP će se u tom smislu posebno založiti da osigura sljedeće:

- nacionalne institucije imenovat će stručnjake koji će redovito surađivati u postojećim radnim grupama;

- Zemlje članice uvažavat će GNP i mrežu Minerva kao referencu kojoj je cilj perspektiva kontinuiranog rasta i obnavljanja sistema;

U tom cilju Grupa nacionalnih predstavnika pridonosit će učvršćivanju međusobne suradnje među nacionalnim i europskim programima, kako bi optimizirala korištenje financijskih izvora i da se međusobno podijele dobra iskustva iz prakse i promiču nove zajedničke inicijative. Posebno, GNP će od Europske komisije zahtijevati sljedeće:

- da svoju podršku GNP-u i Minervi daje tako dugo dok ne budu zadovoljene sve potrebe navedene u ovoj Povelji;
- da prilikom definiranja i implementacije svojih programa podrške europskoj kulturi uvažava aktivnosti GNP-a.

• Članak 9 – Proširenje

Grupa nacionalnih predstavnika podržana od strane mreže Minerva otvorena je zajednica. Proširenje novim zemljama i novim sektorima civilnog društva provodit će se u dva smjera. Vodeći računa o međunarodnim sporazumima sklopljenim sa EU, posebno će se dati prioritet za proširenje sljedećim zemljama: nove Zemlje članice, Rusija, Izrael, zemlje Mediterana, SAD i Kanada. U svakom opravdanom slučaju mreža će ostati otvorena i svim drugim zainteresiranim zemljama.

Odnosi zasnovani temeljem potpisa o suglasnosti o posebnoj suradnji, utvrdit će se za sljedeće sektore:

- privatni sektor, industrijski i komercijalni, posebno u području logistike medija i sadržaja, te sa organizacijama koje se bave zaštitom prava i intelektualnog vlasništva;
- sektor turizma
- sektor obrazovanja
- univerzitetski istraživački sektor.

• Članak 10 – Zajedno graditi budućnost : u smjeru društva znanja

Novi kulturni elektronički portali (Online-portali) predstavljaju vrlo važan faktor učvršćivanja opće društvene kohezije u okviru informatičkog društva. Ti portali moraju biti izgrađeni na solidnim temeljima, bazirajući se na kulturnim internetskim *site*-ovima visoke kvalitete, koji su interoperabilni i namijenjeni zadovoljavanju stvarnih potreba europskih građana/građanki. Mnogobrojni kompetentni sudionici sa različitih područja, različitih interesa i ekonomskih resursa, pozvani su da se natječu u zajedničkom cilju, implementacije održivih usluga (servisa) koje će zadovoljiti široke javne interese. Traži se zajednički i koordinaran pristup svih područja kulturne baštine. Grupa nacionalnih predstavnika svojim će radom pridonijeti tom procesu koordinacije, te podržavati i poticati inicijative usmjerene ka:

- promicanju suradnje između nacionalnih i regionalnih uslužnih službi;
- poticanju prihvaćanja i širenja modela koji su se dokazali

- svojom kvalitetom, na druge zemlje i druge regije;
- razvijanju elektroničkih kulturnih usluga koje su namijenjene učenicima, turistima i građanima/građankama, kao i osobama zaposlenim u kulturnom i stvaralačkom sektoru;
- ostvarivanje transeuropskih kulturnih i znanstvenih portala na bazi distribuiranog sadržaja.

Povijest

Politička povijest

Ova je Povelja nadahnutu serijom vrlo važnih inicijativa koje se moraju uvažiti kao preduvjeti njene uspješnosti:

- eEurope 2002. – «Dostupnost javnih internetskih *site*-ova i njihovih sadržaja» - ima za cilj da europske građane navede da pristupe Internetu u svim aspektima njihova života, kako bi na taj način sudjelovali i mogli se koristiti svim mogućnostima što ih pružaju digitalne tehnologije;
- eEurope 2005. koja ima cilj da potakne stvaranje takvih usluga, aplikacija i zaštićenih sadržaja koji su namijenjeni široko rasprostranjenoj infrastrukturi, s ciljem da osigura da «Muzeji, knjižnice, arhivi i analogne institucije koje imaju bitnu ulogu u elektroničkom podučavanju (budu) ravnomjerno spojeni na široko povezane mrežne sustave.»;
- direktiva Europskog parlamenta i Europskog savjeta od 22. svibnja 2001. o usklađivanju određenih aspekata autorskih i sličnih prava u informatičkom društvu (2001/29/CE);
- poziv upućen Komisiji i Zemljama članicama od strane komesara Liikanena da prije konca 2001. godine prihvate preporuke koje je izdala Inicijativa za dostupnost Weba (WAI), a izradio World Wide Web konzorcij (W3C) (COM(2001)529);
- rezolucija Savjeta - o kulturi i društvu znanja - od 21. siječnja 2002. (2002/C 32/01), koja potiče Europsku komisiju i Zemlje članice da olakšaju suradnju i razmjenu informacija i dobrih europskih praksi u cilju osiguravanja dostupnosti digitalnih sadržaja svim građanima/građankama Europske zajednice i pokretanju inicijativa usmjerenih prema kvaliteti internetskih kulturnih *site*-ova, kao i rezolucija Savjeta od 21. siječnja 2002. o ulozi kulture u razvoju Europske zajednice (2002/C 32/02), koja reafirmira strategijsku ulogu kulture;
- rezolucija Savjeta «Sačuvati memoriju sutrašnjice – Sačuvati

digitalne sadržaje za buduće generacije» od 25. lipnja 2002. (2002/C/162/02);

- odluka Europskog savjeta da se godina 2003. proglasi «Europskom godinom hendikepiranih osoba», naglašavajući važnost dostupnosti internetskih *site*-ova i njihovih sadržaja;
- Europska zajednica sada se priprema na svoje najveće proširenje u povijesti, u smislu svog dometa i raznolikosti: 1. svibnja 2004. godine 10 novih zemalja postat će nove članice Zajednice, te će njihov broj ubuduće iznositi 25 zemalja.

Strateška povijest

U svijetlu potreba europskog političkog razvoja na gore opisani način, bile su poduzete sljedeće aktivnosti:

- travanj 2001. : predstavnici Zemalja članica sastali su se u Lundu, pod pokroviteljstvom Švedskog predsjedništva ; gdje su prihvaćena «Lundska načela» u vezi digitalizacije kulturnih i znanstvenih sadržaja i time su postala njihovom zaštitom. U tom cilju uspostavljena je trajna grupa predstavnika nacionalnih vlasti imenovana Grupom nacionalnih predstavnika (GNP) koja je izdala svoj akcijski plan nazvan «Akcijski plan iz Lunda» koji je bio namijenjen uspostavljanju mehanizama koordinacije digitalnih politika i programa.
- ožujak 2002. : Minerva je iznjela svoj prijedlog proširenja mreže na nove zemlje pred ulaskom u EU, te na Rusiju i Izrael, što je konkretizirano u projektu MinervaPlus. Komisija je ovaj prijedlog pozitivno ocijenila i on će započeti svojom implementacijom početkom 2004. godine.

Cjelina svih tih aktivnosti čini temelj ove Povelje, čiji je cilj promicanje i podrška onih principa koje propisuju Grupa nacionalnih predstavnika i mreža Minerva.

Stanje umjetnosti

Dosadašnja predsjedništva, mreža Minerva i Komisija već su do sada ostvarili određen napredak u svojim rezultatima. Posebno inzistirajući na središnjem pitanju, kao što je to pitanje kvalitete, ova se Povelja oslanja i poziva na sljedeće rezultate:

- *Briselski okvir kvalitete (Brussels Quality Framework)* predstavlja

- prvi dokument kao predložak za razmišljanje o tom pitanju;
- *Načela kvalitete internetskih siteova za kulturu (Principles for Quality Cultural Web Sites)*, donosi «Deset ključnih elemenata za poboljšanje kvalitete za građane»;
- *Priručnik za kvalitetu internetskih siteova za kulturu (Handbook for the Quality of Cultural Web Sites)* je kompletni priručnik koji je namijenjen europskim kulturnim institucijama, a posebno institucijama manjeg opsega;
- *Konferencija «O Budućnosti digitalnih memorija i kulturne baštine»* održana je u Firenci 16. i 17. listopada 2003. ;
- *Međunarodna konferencija o kvaliteti internetskih siteova za kulturu* održana je u Parmi 20. i 21. studenog 2003.

Što se tiče pitanja dobrih praksi i razmijenjivanja znanja, ova se Povelja oslanja i poziva na sljedeće rezultate:

- *Vodič dobrih praksi u digitalizaciji (Handbook on Good Practices in Digitisation)* koji na jednom mjestu okuplja zbir postojećih preporuka i praktičnih poduka (lekcija) što su bile predstavljene i raspravljene u radionici «Digitalizacija: što učiniti i kako to učiniti?» održanoj u Rimu 29. listopada 2003.;
- MINERVA – baza znanja ((MINERVA Knowledge Base), na *on-line serveru* koji je u izradi, a namijenjen je građanima/građankama i stručnjacima i dostupan na Internetu, te sadrži kontakte, dokumente, članke, lekcije, forume, informativne novosti, najave događanja, s ciljem da pruži temeljni instrument za uspostavljanje povezanog društva sudionika;
- *Prvi izvještaj o aktivnostima Grupe nacionalnih predstavnika – Koordiniranje digitalizacije u Europi (1st Progress Report of the National Representatives Group – Coordinating digitisation in Europe)* objavljen i distribuiran prigodom GNP(NRG) sastanka u Corfu 26. lipnja 2003.;
- *Prvi sastanak europskih mreža za kulturu (1st Meeting of the European Networks for Culture)* održan u Rimu 30. listopada 2003.

Nacionalni predstavnici

Austrija: Hans Petschar – Österreichische Nationalbibliothek

Belgija: Isabelle Dujacquier – Ministère de la Communauté française en Belgique

Debbie Esmans – Ministerie van de Vlaamse gemeenschap

Danska: Christian Ertmann-Christiansen – Cultural Heritage Agency

Finska: Vesa Hongisto – National Board of Antiquities

Francuska: Jean-Pierre Delabera – Ministère de la Culture et de la Communication

Grčka: Theodore Papatheodou – University of Petras, HPCLAB
Irska: Anne Grady – National Museum of Ireland
Collins Barracks
Italija: Rossella Caffo – Ministero per i Beni e le Attività Culturali
Luksemburg: Frank Guy – Ministry of Culture, Higher Education and
Research
Nizozemska: Marius Snyders – Ministry of Culture
Njemačka: Monika Hagedorn-Saupe – Institut für Museumskunde
Gerald Maier – Landesarchivdirektion Baden-Württemberg
Portugal: Lidia Jacob – Ministry of Culture
Španjolska: Ana Alvarez Lacambra – RED.ES (on behalf of
Ministerio de Ciencia y Tec.)
Švedska: Borje Justrell – National Archives
Velika Britanija: David Dawson – Resource. The Council for
Museums, Archives and Libraries

*Copyright Minerva Project 2004-03, last revision 2005-07-04, edited by **Minerva Editorial Board***
URL:

www.minervaeurope.org/structure/nrg/documents/charterparma031119final-f.htm

*Prijevod s francuskog/translated from French: **Nada Vrkljan-Križić***